

Prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău
Judecător: Dorin Dulgheru
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: Liudmila Popova
Svetlana Caitaz
Anatolie Doga

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

30 aprilie 2014

mun. Chișinău

Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecător:

Valeriu Doagă

Judecătorii:

Ala Cobăneanu, Sveatoslav Moldovan,
Oleg Sternioală și Vera Macinskaia,

examinînd recursurile declarate de Perciun Ana și Valeriu Axenti,
în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată înaintată
de Perciun Ana, intervenient accesoriu Axenti Valeriu împotriva Ministerului
Educației privind accesul la informație, apărarea dreptului la învățătură,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2013, prin care
apelul declarat de Perciun Ana și Valeriu Axenti, a fost respins, fiind menținută
hotărîrea și încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 10 iunie 2013,

A C O N S T A T A T:

La 12 decembrie 2012 reclamanta Perciun Ana, intervenient accesoriu din partea
reclamantei Axenti Valeriu a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva
Ministerului Educației al RM privind accesul la informație, apărarea dreptului la
învățătură.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 15 iunie 2012 a susținut
examenul de profil (matematica) în Centrul de bacalaureat din cadrul Liceului
Teoretic "Mihai Eminescu" din or. Cimișlia.

A menționat reclamanta că, pînă la intrarea în sala de examen a fost impusă să
semneze o declarație pe proprie răspundere prin care a confirmat faptul că nu deține
asupra sa materiale interzise, ce ar favoriza rezolvarea subiectelor. La intrarea în sala

de examen a fost perchiziționată corporal manual și cu detectorul de metal de către ofițerii CCCEC, iar în timpul examenului în sala de examen au pătruns ofițerii CCCEC și au cerut ridicarea elevilor în picioare, după care a urmat perchiziționarea repetată, însă asupra sa nu au fost găsite careva materiale interzise, care ar favoriza soluționarea biletelor de examen.

La 29 iulie 2012 au fost aduse la cunoștință rezultatele examenelor, potrivit cărora lucrarea reclamantei a fost anulată, nefiindu-i aduse la cunoștință motivele care au servit drept temei la anularea lucrării.

A mai specificat reclamanta că, imediat, după anunțarea rezultatelor examenelor, toți absolvenții cărora le-au fost anulate lucrările au venit împreună cu părinții la Ministerul Educației cu o contestație colectivă pentru a soluționa această problemă, prin care au cerut reexaminarea lucrărilor de către o comisie colectivă din cadrul Ministerului Educației și aprecierea lor în modul stabilit de legislație.

La 01 decembrie 2012 reclamanta a înregistrat la Ministerul Educației cerere prealabilă privind apărarea dreptului legitim la învățatură și contestarea acțiunilor ilegale ale factorilor responsabili, solicitând:

- reexaminarea lucrării la examenul de profil (matematica) scrisă în Centrul de BAC din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din or.Cimișlia, de către o comisie specială din cadrul Ministerului Educației și aprecierea ei în modul stabilit de legislație cu nota respectivă;

- punerea la dispoziție în copie autenticată decizia motivată de drept a autorității competente de stat privind anularea lucrării; copia ordinului Ministerului Educației nr.997 din 23 decembrie 2011 cu privire la aprobarea Metodologiei de organizare și desfășurare a examenelor de absolvire în învățământul preuniversitar, sesiunea de examene 2012; copia Metodologiei de organizare și desfășurare a examenelor de absolvire în învățământul preuniversitar, sesiunea de examene 2012;

- informarea dacă ordinul Ministerului Educației nr. 997 din 23 decembrie 2011 cu privire la aprobarea Metodologiei de organizare și desfășurare a examenelor de absolvire în învățământul preuniversitar, sesiunea de examene 2012 și, respectiv Metodologiile aprobate prin prezentul ordin, au suportat sau nu expertiza juridică în cadrul Ministerului Justiției în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului cu privire la modul de efectuare a expertizei juridice și înregistrării de stat a actelor normative departamentale nr.1 104 din 28.11.1997;

- informarea dacă ordinul Ministerului Educației nr. 997 din 23 decembrie 2011 și respectiv, Metodologiile aprobate prin prezentul ordin sunt înregistrate în registrul de stat al actelor juridice oficiale ca acte normative departamentale;

- dacă ordinul Ministerului Educației nr.997 din 23 decembrie 2011 cu privire la aprobarea Metodologiei de organizai desfășurare a examenelor de absolvire în învățământul preuniversitar, sesiunea de examene 2012, și respective Metodologiile aprobate prin prezentul ordin, au fost publicate în Monitorul Oficial al Republicii

Moldova în conformitate cu prevederile art. 1 al Legii privind publicarea și intrarea în vigoare a actelor oficiale nr.173-2 06.07.1994 și art.68 alin. (2) Legea privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației centrale și locale nr.317-XV din 03.10.2003;

- informarea dacă ordinul Ministerului Educației nr.997 din 23 decembrie 2011 cu privire la aprobarea Metodologiei de organizare și desfășurare a examenelor de absolvire învățământ preuniversitar, sesiunea de examene 2012 respective Metodologiile aprobate prin prezentul ordin, corespund criteriilor de legalitate, constituie acte normative departamentale și pot servi temei legitim pentru reglementarea relațiilor de drept respective pe teritoriul Republicii Moldova și dacă pot genera aplicarea de sancțiuni pentru încălcarea acestora.

A invocat reclamanta că, în termenul stabilit de legislația în vigoare, pîrîtul nu a dat răspuns la cererea prealabilă.

Susține reclamanta că actele în baza cărora a fost anulată lucrarea scrisă la 15 iunie 2012 la examenul de profil(matematica) în Centrul de BAC din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Cimișlia, sînt ilegale și neîntemeiate ce au generat violarea în masă a drepturilor și libertăților garantate de Constituție și de legislația în vigoare a absolvenților instituțiilor de învățământ preuniversitar din Republica Moldova.

Reclamanta a mai indicat că, ordinul Ministerului Educației nr. 997 din 23 decembrie 2011 cu privire la aprobarea Metodologiei de organizare și desfășurare a examenelor de absolvire în învățământul preuniversitar, sesiunea de examene 2012 și respectiv Metodologiile aprobate și puse în aplicare nu corespund prevederilor legale, nu reprezintă acte juridice oficiale și nu pot produce efecte juridice, deoarece nu au fost publicate în Monitorul Oficial al RM în conformitate cu art. 1 al Legii privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale nr.173-XIII din 06.07.1994 , nu au suportat expertiză juridică în cadrul Ministerului Justiției și nu sînt înregistrate în Registrul de stat al actelor normative departamentale în conformitate cu prevederile Hotărîrii Guvernului nr.1104 din 28.11.1997, fapt confirmat de către Ministerul Justiției prin scrisoarea nr.03/1777 din 30.08.2012.

În motivarea încălcării din partea pîrîtului, reclamanta mai invocă hotărîrea Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2005, menținută în vigoare prin decizia Colegiului Civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 14 decembrie 2005, care a reținut că Regulamentul de organizare și desfășurare a procesului didactic în instituțiile superioare de învățământ din Republica Moldova, pus în aplicare prin ordinul Ministerului Învățămîntului nr. 47 din 24 aprilie 1997 nu a fost publicat în modul prevăzut de lege, din care considerente nu poate produce efecte juridice.

Reclamanta a mai invocat încălcarea accesului la informație, drept garantat de art. 34 (1) al Constituției Republicii Moldova, art. 4 (1) al Legii privind accesul la

informație din 11 mai 2000, în temeiul căroră pârîtul a avut obligația de a informa reclamanta pe marginea cerințelor din cererea prealabilă și a elibera actele solicitate.

Solicită Perciun Ana obligarea Ministerului Educației să reexamineze lucrarea scrisă la data de 15 iunie 2012 la examenul de profil (matematica), în Centrul de BAC din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Cimișlia și s-o evalueze în modul stabilit de legislația cu nota respectivă; recunoașterea faptului că Perciun Ana a absolvit Liceul Teoretic „Ion Creangă” din or. Cimișlia și a obliga Ministerul Educației să-i elibereze diploma de bacalaureat; obligarea Ministerului Educației să-i elibereze în copie autentificată lucrarea scrisă la examenul de profil (matematica) în Centrul de BAC din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Cimișlia, cât și să elibereze actele solicitate în cererea prealabilă din 01.12.12, încasarea de la Ministerul Educației în beneficiul lui Perciun Ana prejudiciul moral în mărime de 500 000 lei cauzat în rezultatul violării drepturilor legitime la învățătură și accesul la informație, inclusiv pentru violarea siguranței și libertăților individuale.

În cadrul examinării pricinii la 14 mai 2013 reclamanta Perciun Ana a înaintat o cerere de modificare și completare, solicitînd declararea nulității absolute a procesului - verbal de percheziție a biroului nr. 36 din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Cimișlia, care a fost întocmit la 15 iunie 2012 de către ofițerul de urmărire penală a CCCEC Cauna Andrei.

În motivarea cererii a invocat că la 15 iunie 2012, data petrecerii examenului, de către ofițerii CCCEC a fost efectuată percheziția în biroul 36 din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Cimișlia, fiind întocmit un proces-verbal cu privire la percheziție. Consideră reclamanta că procesul-verbal este unul abuziv și ilegal, care generează violarea siguranței acesteia și a libertății individuale, izvorîte din respectarea dreptului legitim la învățătură. Astfel, se indică că actul de percheziție este unul abuziv, care contravine actelor juridice fundamentale.

Prin încheierea judecătoriai Buiucani mun. Chișinău din 10 iunie 2013 procesul în pricina civilă pe capătul de cerere cu privire la anularea procesului - verbal de percheziție a biroului nr. 36 din cadrul Liceului Teoretic „Ion Creangă” din or. Cimișlia care a fost întocmit la 15.06.2012 de către ofițerul de urmărire penală a CCCEC Cauna Andrei a fost încetat pe motivul vă nu urmează a fi judecată în procedura civilă.

Prin hotărîrea judecătoriai Buiucani mun. Chișinău din 10 iunie 2013 acțiunea înaintată de Perciun Ana, intervenient accesoriu Axenti Valeriu împotriva Ministerului Educației privind accesul la informație, apărarea dreptului la învățătură a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2013, apelul declarat de Perciun Ana și Valeriu Axenti, a fost respins, fiind menținută hotărîrea și încheierea Judecătoriai Buiucani, mun. Chișinău din 10 iunie 2013.

Invocînd ilegalitatea acestei decizii, la 02 decembrie 2013, Perciun Ana și Valeriu Axenti, au contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrea primei instanțe cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului au indicat că, atît instanței de apel, cît și prima instanță au aplicat eronat normele de drept material.

Totodată, mai invocă recurenții că, instanțele de judecată nu au constatat și elucidat toate circumstanțele care au importanță pentru justa soluționare a litigiului.

Instanța de recurs reiterează prevederile art. 434 C.P.C., care statuiază expres că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Din actele pricinii se constată cu certitudine că, decizia recurată a fost expediată în adresa părților la 11 noiembrie 2013, iar recursurile au fost declarate la 02 decembrie 2013.

Astfel, prin prisma art. 434 CPC, instanța de recurs consideră ca recursul a fost declarat în termen.

Referința înaintată de Valeriu Axenti la cererea de Recurs declarată de Perciun Ana a parvenit în adresa Curții Supreme de Justiție la 09 ianuarie 2014.

Studiind materialele dosarului, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, consideră recursurile declarate de Perciun Ana și Valeriu Axenti întemeiate și care urmează a fi admise.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) C.P.C., instanța de recurs, după ce judecă recursul este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele cauzei rezultă cu certitudine că, la 12 decembrie 2012 reclamanta Perciun Ana, intervenient accesoriu Axenti Valeriu, a înaintat o cerere de chemare în judecată o acțiune împotriva Ministerului Educației al RM, prin care a solicitat, obligarea Ministerului Educației să reexamineze lucrarea scrisă la data de 15 iunie 2012 la examenul de profil (matematica), în Centrul de BAC din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Cimișlia și s-o evalueze în modul stabilit de legislația cu nota respectivă; recunoașterea faptului că Perciun Ana a absolvit Liceul Teoretic „Ion Creangă” din or.Cimișlia și a obliga Ministerul Educației să-i elibereze diploma de bacalaureat; obligarea Ministerului Educației să-i elibereze în copie autenticată lucrarea scrisă la examenul de profil (matematica) în Centrul de BAC din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din or.Cimișlia, cît și să elibereze actele solicitate în cererea prelabilă din 01.12.12, încasarea de la Ministerul Educației în beneficiul lui Perciun Ana prejudiciul moral în mărime de 500 000 lei

cauzat în rezultatul violării drepturilor legitime la învățatură și accesul la informație, inclusiv pentru violarea siguranței și libertăților individuale.

Totodată a mai solicitat reclamanta – recurentă declararea nulității absolute a procesului – verbal de percheziție a biroului nr. 36 din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Cimișlia, care a fost întocmit la 15 iunie 2012 de către ofițerul de urmărire penală a CCCEC Cauna Andrei.

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție analizând legalitatea și temeinicia poziției instanței de apel expusă în decizia contestată, constată că Curtea de Apel Chișinău nu a constatat și elucidate toate circumstanțele pricinii în sensul soluționării corecte a litigiului dat.

Instanța de recurs menționează că, instanța de apel nu a verificat toate aspectele ce țin de faptul dacă prin actul contestat, reclamantei – recurente Perciun Ala, autoritatea publică nu ia încălcat careva drepturi constituționale.

Astfel, instanța de apel la rejudecarea pricinii date urmează să cerceteze minuțios aspectul ce ține de respectarea dreptul Alei Perciun la învățatură și la informație.

Totodată Colegiul menționează că, din acțiunea înaintată rezultă că, reclamanta Perciun Ana a solicitat:

- a obliga Ministerul Eeducației să reexamineze lucrarea elevei Liceului Teoretic „Ion Creangă” din or. Cimișlia, Perciun Ana, scrisă la data de 15 iunie 2012 la examenul de profil (matematica), în Centrul de BAC din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Cimișlia și s-o evalueze în modul stabilit de legislație cu nota respectivă.

- a recunoaște faptul că Perciun Ana a absolvit Liceul Teoretic „Ion Creangă” din or. Cimișlia și a obliga Ministerul Eeducației să-mi elibereze diploma de bacalaureat.

- a obliga Ministerul Eeducației să-i elibereze lui Perciun Ana în copie autenticată lucrarea scrisă la examenul de profil (matematica) în Centrul de BAC din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din or. Cimișlia.

- a obliga Ministerul Eeducației să-i elibereze lui Perciun Ana copia autenticată a Ordinului Ministerului Educației nr.997 din 23 decembrie 2011 cu privire la aprobarea Metodologiei de organizare și desfășurare a examenelor de absolvire în învățământul preuniversitar, sesiunea de examene 2012.

- a obliga Ministerul Eeducației să-i elibereze lui Perciun Ana în copie autenticată Metodologia de organizare și desfășurare a examenelor de absolvire în învățământul preuniversitar, sesiunea de examene 2012.

- a obliga Ministerul Eeducației să o informeze pe Perciun Ana, dacă Ordinul Ministerului Educației nr.997 din 23 decembrie 2011 cu privire la aprobarea Metodologiei de organizare și desfășurare a examenelor de absolvire în învățământul preuniversitar, sesiunea de examene 2012 și, respectiv, Metodologiile aprobate prin

prezentul ordin, au suportat sau nu expertiza juridică în cadrul Ministerului Justiției în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului „Cu privire la modul de efectuare a expertizei juridice și înregistrării de stat a actelor normative departamentale” nr.1 104 din 28.11.1997 .

- a obliga Ministerul Eeducației să o informeze pe Perciun Ana, dacă Ordinul Ministerului Educației nr.997 din 23 decembrie 2011 și, respectiv, Metodologiile aprobate prin prezentul ordin sunt înregistrate în registrul de stat al actelor juridice oficiale ca acte normative departamentale

Prin urmare, insatanțele de judecată nu s-au expus pe marginea tuturor pretențiilor invocate de reclamanta-recurentă

Astfel, instanța de recurs constată o eroare judiciară care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, din care motive decizia instanței de apel urmează a fi casată, cu remiterea pricinii pentru rejudecare în instanța de apel.

Colegiul menționează că, decizia instanței de apel poartă un caracter prematur, deoarece a fost adoptată cu încălcarea normelor de drept procedural, fapt care atrage încălcarea dreptului la un proces echitabil.

Instanța de recurs menționează că, în conformitate cu art. 239 C.P.C., hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată. Iar în conformitate cu art. 241 alin. (5) C.P.C., în motivare se indică circumstanțele pricinii constatate de instanță, probele care se întemeiază concluziile ei privitor la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Totodată, instanța de recurs reiterează și prevederile art. 373 C.P.C., care statuiază expres că, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai dificilă decât aceea din hotărârea atacată cu apel, cu excepția cazurilor când consimte și când hotărârea este atacată și de alți participanți la proces.

În sprijinul normelor naționale vine și reglementările Curții Europene, astfel, instanța de recurs reiterează că, obligația de motivare a hotărârilor judecătorești se regăsește în jurisprudența constantă a Curții Europene pentru Drepturile Omului și își are izvorul în dreptul oricărei părți în cadrul unei proceduri să prezinte judecătorului observațiile și argumentele sale (CEDO, hotărârea Werner c. Austria din 24:11.1997), combinat cu dreptul părților și că aceste observații și argumente să fie examinate în mod efectiv (CEDO, hotărârea Van de Hurk c. Olanda din 19.04.1994), iar obligația de motivare a hotărârilor este singurul mijloc prin care se poate verifica respectarea drepturilor menționate anterior, ca piloni de bază ai dreptului la un proces echitabil.

Din considerentele menționate, avînd în vedere faptul că eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile, a casa decizia instanței de apel, restituind pricina pentru rejudecare în instanța de apel – Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Se admit recursurile declarate de Perciun Ana și Valeriu Axenti.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2013 în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată înaintată de Perciun Ana, intervenient accesoriu Axenti Valeriu împotriva Ministerului Educației privind accesul la informație, apărarea dreptului la învățătură, cu remiterea pricinii pentru rejudecare în instanța de apel – Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia este irevocabilă din momentul pronunțării.

Președinte, judecător

Valeriu Doagă

Judecători

Ala Cobăneanu

Sveatoslav Moldovan

Oleg Sternioală

Vera Macinskaia